

KRISTUS
KONUNGENS

KATOLSKA
FÖRSAMLING

Magasin våren/sommaren 2020 - "Rex Animarum"

Innehåll

Kyrkoherden har ordet Ska den då aldrig bli klar?!?	3
Krönika Inte så dumt med lite buller ändå ...	4
Infört i kyrkböckerna	5
Katolska Butiken "Lilla Thérèse" har en ny föreståndare - Mia fejar och utökar barnutbudet	6
Katolska skolan vill växa till katolskt centrum - och satsar på familjeträffar	8
Orgelläktaren Fader Joakim om barn på läktaren	10
Fader Rayan Atto - Missionär i Irak och i Sverige	12
En liten flyttbar kammarorgel - högst upp på organistens önskelista	15
S:ta Maria Magdalena med mycket kärlek - den första aposteln	17
Suats mat Lätt och fräsch sommarmat	21
Påskens gudstjänster	23
Ordinarie gudstjänstordning	24

Kontakta oss

Hemsida

www.kristuskonungen.se

Pastorsexpeditionen

Parkgatan 14
411 38 Göteborg

Personal

Kanslist: Olga Urbanska
tel: 031 711 92 64
exp@kristuskonungen.se

Organist: Samuel Eriksson
tel: 0707 35 13 21
samuel.eriksson@kristuskonungen.se

Församlingsassistent: Birgitta Gelotte
tel: 0704 08 87 24
birgitta.gelotte@kristuskonungen.se

Präster och diakoner

Kyrkoherde: Tobias Unnerstål
tel: 031 711 92 64
kyrkoherde@kristuskonungen.se

Kaplan: Joakim Breding
fader.joakim@kristuskonungen.se

Kaplan: Håkan Jerrhage
tel: 0763 48 80 58

Sjukhuspräst: Jerzy Dudek
tel: 0702 01 58 15

Diakon: Tomislav Knezevic
tel: 0731 02 58 55

Kyrkoherden har ordet

Ska den då aldrig bli klar?!?

Den frågan avseende vår kyrkas fasadrestaurering ställer sig förmodligen en och annan församlingsmedlem vid det här laget. Och med all rätt, för visst har det dragit ut på tiden och den ena obehagliga överraskningen har avlösts av den andra. Men hav förtröstan, för vi går mot ljusare tider – och kyrkoherden försäkrar att arbetet åtminstone relativt snart ska vara klart.

Dock bör man kanske ta det där med ”relativt” ad notam. Så att säga. För visserligen var siktet initialt ställt på sommaren och semestern. Då skulle man vara i mål och kyrkan klar. Men sedan hände både det ena och det andra. Och så rätt vad det var, en dryg vecka in i februari närmare bestämt, kom stormen Chiara farande.

Akuta insatser

- Stormen ställde till det rejält, säger kyrkoherde Tobias Unnerstål. Natten mot måndagen den 10 februari släppte takplåten på Hedensidan och rullade upp sig mot nocken. När jobbarna kom på morgonen fick de se katastrofen. Tack och lov hade byggställningarna hindrat plåten från att rasa ned på gården. Men vatten trängde förstas igenom här och var, giftigt vatten till

Stormen Chiara rullade ihop koppertaket som en vetedeg ...

råga på allt, och man fick göra en akut insats för att kunna täcka allt med presenningar. När väderskyddet väl var på plats kunde plåten demonteras, delas upp i bitar och säljas, vilket trots allt gav lite pengar tillbaka mitt i allt elände.

Vid kontroll visade det sig att även plåten på tornet lossat lite i kanterna. Det måste snarast åtgärdas, sannolikt med hjälp av en skylift. Stormen ställde till det, men nu är arbetet i full gång igen och det rullar enligt kyrkoherden på riktigt bra. Där sprickorna varit muar man om med nytt kalkbruk, fönsterna renoveras efter konstens alla regler och det ska rengöras under trätaket innan takpapp och ny takplåt läggs på. Man har valt kopparplåt igen –

fastän frågan är lite kontroversiell.

- Det är lite olika åsikter om detta, tillstår fader Tobias. Koppar som utsätts för väder och vind ärgar och ärgen är giftig. Det är sant. Men samtidigt skyddar den kopparen och metallen binder den kemiskt till sig.

Framställningen av aluminium, som ett alternativ, är oerhört mycket mer energislukande och tar mycket längre tid. Koppar tar man fram på två veckor – aluminium tar fem eller sex.

Träffar och vandringar

Ställningarna inne i kyrkan tas tillfälligt ned veckan före påsk och sätts upp igen veckan efter. Sedan tas de ned för gott till sommaren. Väggarna ska målas med kalkvitt, vilket kommer att göra kyrkan ljusare. En annan fördel jämfört med akryl, som använts tidigare, är att den går in i stenen. Det gör inte akryl, utan bildar i stället en slags hinna, vilket försämrar teglet och ökar risken för fuktskador. Man motar, så att säga, Olle i grind. Och så då någon gång när höstterminen börjar ska allt vara klart, alla ställningar borta och vår kyrkas tak, murar, fönster och väggar förhoppningsvis som nya.

Fast mycket som inte har med renovering och restaurering att göra händer förstås innan dess. Familjeträffarna, som inleddes förra året med en

mycket blöt pilgrimsvandring i regnet till Ytterby kyrkoruin, fortsätter denna termin med åtminstone

två sammankomster på Katolska skolan innefattande både föredrag, samtal, workshops och lunch. Se mer om detta på annan plats i bladet. De båda konfirmandgrupperna gör varsin resa, en vid Kristihimmelsfärdshelgen inom Sverige och en i sommar till Bayern, förutsatt att detta medges i dessa virustider. En pilgrimsvandring till Chartres genomförs förhoppningsvis vid

pingst. Och så är ett par studiecirkelar igång – men kyrkoherden vill gärna ha fler.

- Jo, det vill jag verkligen, säger fader Tobias. Men det behövs någon som samordnar och organiserar nya grupper. Vi ska även förbereda oss för stiftsvallfärden till Vadstena den 5 september. Vi har mycket att glädja oss över, inte minst att undervisningen av barnen fungerar så väl. Vi har fantastiska kateketer som utför ett fantastiskt arbete – och jag vill gärna uttrycka min tacksamhet över detta!

Text: Lars Brander
Foto: Fader Zvonko Podvinski

Inte så dumt med lite buller ändå ...

Kyrkan renoveras och visst längtar vi efter att byggnadsställningar och oväsen försvinner. Men allt buller kan också ge en ny, positiv dimension till mässan.

I vanliga fall är morgonmässan så stilla och tyst att det är (någorlunda) lätt att koncentrera sig på vad som faktiskt händer vid och på altaret. Det kan ibland kännas som att vi är inneslutna i en ljuv och stilla bubbla.

Nu hörs bara ett öronbedövande buller, men det som händer där framme är precis detsamma. Det

kan påminna oss om att Jesus verkligen inte bara är närvarande i det stilla, utan också i världens oro och larm. Och vad mer är, Han är den Han är, helt oföränderlig. Han ändras inte för att världen gör det och Hans plats i våra liv skall inte begränsas till ett stilla kyrkorum, utan Han skall få vara lika närvarande i allt vi gör som är hektiskt och världsligt också. Jesu blodiga offer gäller en gång för alla och påverkas inte av världens nycker, och mässoffret som fram bärs är detsamma oavsett om det är knäpp tyst eller om maskiner dundrar runt om.

Katarina Nordblom

Infört i kyrkoböckerna

8 november 2019 - 16 mars 2020

Guds barn genom dopets sakrament

Rafael UVALIC, Mihael UVALIC, Melina SKRTIC, Isabelle JURCIC, Paola Daniela REGGIANI, Benjamin Liam SJÖSTRAND, Alicia Teresa Kristin ROSINSKI, Maria KELAVA, Valerio Roby Dawod Issa KATTO, Nina Annie Maria LEMAC, Ellinor Kristina Iréne GATENHOLM, Asta Gemma BAZIMAZIKI, Maj Maria Elly Elvira LAURÉN, Max ZETTERMAN, Kian VU KOVACEVIC, Mattias MUNOZ-HERRERA, Daniel Hai Dan WILHBORG,

Andrawos SILEH, William Nashwan GORIL, Isabella Rose SKILJO, Maria AKOURI, Alma Maria VALIENTE KISZKIEL, Mateo Marcus VALIENTE KISZKIEL, Nicolina Lucia UKALOVIC, Lionel Tomislav Sixten MALESIC, Tea Eva SIDOR, Klara MATIJEVIC, Emma MATIJEVIC, Adrian Gabriel DE PINHO, Mateo MANAKOVSKI, Liam SAWA, Sleimane DAHER, Jean-Paul DAHER

Genom äktenskapets sakrament förenade

Daniel Adrian POPOVIC & Jennifer Therese EKHOLM,
Mikael DALECKI & Anita BATKOVIC,

Nils Peder David JACOBSSON & Barbara CAMERINO PAIXAO

Gud har kallat till sig

Ionel DIMITRIU, Katarina BARAC, Maria GARBARCZYK, Sten Bertil DU RIETZ, Gilbert TOUCHE, Maria Therese BARREDA DE ROEMPKE, Anita STIRNIMAN, Enrique ROJAS SILVA,

Mladen CETINIC, Giovanni MILOTIC, Maria DINH, Mary Ann TUASON MÅRTENSSON, Sergio CASARI, Laszlo KOVACS

Katolska Butiken "Lilla Thérèse" har en ny föreståndare

- Mia fejar och utökar barnutbudet

Vid årsskiftet gick den trofaste Håkan Hammarén i välförtjänt pension, och lämnade över stafettpippen till Mia Bernspång. Hon berättar att hon fick ta över en omtyckt verksamhet byggd på gedigen grund, med en trogen kundkrets. Hon är själv sedan många år stamkund, och nu är det upp till henne att bevara butiken – och samtidigt göra den till sin egen.

Många av församlingens konvertiter kan vittna om att butiken var den första kontaktytan med församlingen - och för Mia var det precis så: Uppvuxen i svenska kyrkan närmade hon sig Katolska Kyrkan med just ett besök i vår butik för drygt tio år sedan. Hon tittade på böckerna och devotionalierna och tyckte att de berättade för henne om den tradition i vilken hon ville leva sin tro. Hem kom hon med titlar från "Karmel-hyllan" och en förnyad övertygelse om att det var katolik hon skulle bli. Hon berättar att besöket i butiken gav henne "kunskap, mod och längtan".

Det blev en ganska lång väntan för Mia, men den 19 mars 2013 upptogs hon och maken Dan som katoliker i Kristus Konungens församling. Nästan exakt fyra år senare utlystes tjänsten som butiksföreståndare för "Lilla Thérèse", och det är

inte utan att man anar ödets vingslag i att just Mia fick jobbet.

Under tiden vi pratar blir vi avbrutna av bud från GB. Det är ny glassfrys, och en ny kyl som levereras. Mia berättar glatt att de kommit lite tidigare än beräknat, och att barnen kommer bli glada "de har tjatat så om glass, och jag har lovat dem att det ska finnas 1 april!". Redan innan kunde man köpa glass och kaffe i butiken, nu utökar Mia fikautbudet med frukt, drickor, choklad och kakor.

Mia har gått från att vara stamkund, till att bli butiksföreståndare.

Just församlingens barn utgör en inte liten del av butikens kundkrets - och Mia storsatsar på barnavdelningen. Skrattande berättar hon att "barnfamiljerna i för sig inte är köpstarka kunder - men släktingar och gudföräldrar är desto mer benägna att shoppa loss!"

Avslutningsvis berättar Mia att den första tiden varit omvälvande och lärorik och att hon ser fram emot att butiken ska bli ännu bättre - "bekant men ny i en skön hybrid". I Katolska Butiken ska man hitta hjälp för att utveckla sin tro - såväl om man är akademiker som om man är snarare folkfrom.

Själv måste artikelförfattaren, som folkfrom gudmor, medge att hon känner sig träffad - den typen av kund har Mia i alla fall identifierat på pricken rätt.

Text och bild: Birgitta Gelotte

Katolska Butiken

Extra efterlängtrade vårnyheter - nu i butik!

Bibliska Actionfigurer
David, Petrus, Jona, Mose, etc.

The New
Roman Missal,
fr Lasance,
Fraternity
publications

Dagligt missale
för lekmän,
rikt illustrerad.

Mysteriet med de
gömda skrifterullarna
Kristen spänningsläsning för
barn i bokslukaråldern ...

The Gentle
Traditionalist
Mycket efterlängtrad
läsning äntligen i butik

Butiken ligger granne med kyrkan, med
egen ingång från Sten Sturegatan.

Öppettider:

Ons, tors, fre: 12-18

Lördagar: 10-14

Söndagar 10.30-16

LillaTherese.se: **Dygnet runt!**

Kontakta oss gärna på:

info@lillatherese.se

Välkommen!

Katolska skolan vill växa till katolskt centrum - och satsar på familjeträffar

Katolska skolan i Örgryte står ofta tom på helgerna. Då är ju eleverna inte där. Och det öppnar nya spännande möjligheter. Nu satsar man på en för vår församlings vidkommande ny typ av familjeträffar. Närhet och enkelhet är vägledande begrepp – och alla är välkomna.

Det var i skolans styrelse tanken först väcktes och slog rot. När lokaliteterna nu ändå för det mesta står tomma över helgerna finns det ju uppenbart utrymme för mer verksamhet. Så varför inte göra slag i saken?

Två träffar under våren

- Styrelsen förde fram idén om ett Katolskt centrum och det vi nu initialt gör bygger på min tolkning av deras direktiv, säger skolans rektor Michele Pestalozzi. Återkommande familjeträffar är ett nytt koncept, en ny aktivitet, som vi vill jobba med och utveckla. Jag vill understryka att jag fått mycket hjälp med detta av min fru Joanna. Vi ser fram emot att pröva olika vägar och vi har många idéer inför framtiden.

Under innevarande termin arrangeras två familjeträffar. Den första har redan ägt rum när ni läser detta. Den andra kommer att äga rum den 9 maj. De yttre ramarna är identiska. Man börjar med mäsas för dem som vill, sedan är det föredrag och därefter lunch. Första träffen hölls lördagen den 28 mars, då Björn Håkonsson, make, far, diakon och barnskyddsombud, psykolog och författare, talade över ämnet "Det kristna äktenskapet – en dans på

rosor, men inte utan skor". Vid träffen i maj kommer Helena d'Arcy – hustru, mor, chefredaktör på Katolskt Magasin och före detta ordförande i Respekt – att hålla föredrag med vidhängande workshops. Ämnet är "Att överföra tron till våra barn".

Inleds med mäsas

- Vägledande för de här träffarna är begrepp som närhet och enkelhet, säger Michele Pestalozzi.

Logistiken ska vara enkel. Det ska vara enkelt för familjerna att ta sig hit, det ska vara enkelt att vara här, det ska vara enkelt att ha med barnen. Barnpassning finns tillgänglig. Och det är inte särskilt kostsamt för deltagarna. Varje träff kostar endast 100 kronor per familj. Och då ingår både lunch och passning.

- Det får heller inte vara för långrandigt, fortsätter Michele. Inga långa pass, utan kort och

Michele med sonen Theodor, framför Mariagrottan i Lourdes, Frankrike.

Bild: Privat

koncist med föredrag, workshops och samtal.

Fika och lunch. Man ska helt enkelt träffas och ha trevligt.

En del av konceptet med att utveckla åtminstone en del av Katolska skolan till att bli ett katolskt centra är naturligtvis att sprida den katolska tron. Därför inleds varje familjeträff med den heliga mässan – för den som vill.

- Deltagarna erbjuds möjligheten, säger Michele. Vi har ju ett kapell, som ska användas. Den som vill får delta i firandet av mässan. Varje familjeträff

inleds med den. Vi blickar framåt och ser på hur vi kan föra tron vidare till framtida generationer. Familjeträffarna är som sagt ett nytt koncept och vi prövar oss fram. Det finns många möjligheter. Självklart är träffarna också ett sätt att föra ut och så att säga marknadsföra Katolska skolan. Många känner inte till att den finns och vilken profil den har. Familjeträffarna blir ett nytt forum – och alla familjer är välkomna!

Hela familjen Pestalozzi

Bild: Privat

Text: Lars Brander
Foto: familjen Pestalozzi

KATOLSKA SKOLAN av NOTRE DAME LILLA DANSKA VÄGEN 26, GÖTEBORG

Lördag 9 maj - Helena D'Arcy
ATT ÖVERFÖRA TRON
TILL VÅRA BARN

KRISTUS KONUNGENS FÖRSAMLING & KATOLSKA SKOLAN av NOTRE DAME

Familjeträffar

• 10:00 Mässa för dem som vill • 11:00 Registrering • 11:30 Lunch • 12:15 Föredrag

Anmäl din familj: Swisha 100 kr till 0708224386 senast lördagen 2 maj. Skriv namn och antal vuxna + barn som meddelande, t.ex: "Diaz 2+4".
Lunch och barnpassning ingår.

Orgelläktaren

Att högmässan tar slut en söndag det bör väl en kaplan knappast betrakta som glädjande men trots detta så finns det faktiskt en sak som både roar honom och ger honom hopp då han går ut i processionen genom kyrkan. Om han lyfter sitt huvud och tittar upp mot orgelläktaren så möter han inte så sällan ett antal nyfikna och pigga ögon och några mer eller mindre välkammade kalufser som sticker upp bakom läktarens skrank.

Det råkar nämligen vara så att flera av församlingens bättre vuxna sångfåglar även har barn att hålla reda på samtidigt som de försöker förgylla mässan med sina stämmor. Dessa föräldrar med barn på läktaren påminner om att det finns ett katolskt liv som förs vidare till en yngre generation i vår stad. Tänk bara på

"Gosskören" av Jose Gallegos

vilka upplevelser och minnen de får genom att höra och vara i musiken på läktaren till Guds ära! Detta är en stor glädje. Barnen är *där*. De står med oss vuxna inför Lammets tron och de tillber lammet på sitt eget speciella sätt.

Dominikanen Aidan Nichols, tänker i sin bok "Lost in Wonder - Essays on Liturgy" med Romano Guardini och menar att vi alla i liturgin utövar just vårt "andliga barnskap". Liturgin är en gudomlig lek och ett underbart "slöseri med tid!" Själen leker där i Guds närvaro omgiven av sanningar, gudomliga realiteter, symboler och tecken och lever där sitt sanna och fruktbara liv.

När vi, antingen vid kortrappans fot i den extraordinarie formen av vår romerska rit, eller före mässan i sakristian i ritens nya form, läser trappstegsbönen, då ingår vi i detta liturgiska barnaskap. Bönen inleds med orden "jag får gå in till Guds altare, till Gud som är min ungdoms glädje".

Barnen i vår kyrka som påminner oss om detta gudomliga barnaskap gillar verkligen att vara på orgelläktaren och "titta" på mässan, som Sakarias Jaruta, 7 år, beskriver det. På frågan vad de gör däruppe mer än tittar svarar han "men man gör något när man tittar!" Han menar att läktaren är bra för att "man är längst bak samtidigt som man ser bäst".

Sakarias lillasyster Judit instämmer och säger att man på läktaren "följer med bättre och man kan dessutom leka". "Därnere sitter man bara i en gammal bänk och man måste sitta helt stilla." Judit menar också att orgelläktaren är "bra som den är" och att man därför

"inte behöver bygga om den". Troligtvis har hon noterat att det händer en hel del med vår kyrka dessa dagar ...

Dessa mina tankar om orgelläktaren, barnens liv i liturgin och vårt andliga barnaskap väcktes när jag på Göteborgs konstmuseum en lördag i april lade märke till målningen "Orgelläktaren" målad av folklivsskildraren Bengt Nordenberg år 1869. När man betraktar målningen slås man av att livet på läktaren då verkar ha varit ganska likt livet där idag. Församlingen på bilden är nog en luthersk sådan men barnen på läktaren verkar göra ungefär samma sak som våra barn: de leker, sjunger och "sitter och tittar". Det är inte heller omöjligt att de faktiskt hörde några av de körstycken som barnen i vår församling hör. Kyrkomusik, om den håller måttet, lever nämligen även den i ett ständigt "andligt barnaskap".

Av: Fader Joakim Breding

"Orgelläktaren" av Bengt Nordenberg

Fader Rayan Atto

- missionär i Irak och i Sverige

Sommaren 2018 kom fader Rayan Atto till Göteborg och vår församling. Sedan dess är det mycket som förändrats för stadens kaldéer. Detta är nämligen en organisation av rang besittande kapaciteten att med smittande entusiasm gripa sig an så vitt skilda ting som ansvar för flyktingläger i Erbil och katekesutveckling i Annedalskyrkan.

När Rayan Atto var liten tog hans mamma varje morgon sin lille gosse och hans fem syskon till morgonmessa. Om man inte gick i mässan fick man inga godispengar. Sådan var regeln. Men för Rayan var inte pengarna det viktiga. Han gick gärna till kyrkan också på kvällen för att be vesper och rosenkransen. Sju år gammal kunde han vespern utantill.

Rayan ministrerade och hjälpte till att städa kyrka och sakristia. Lagom till femtonårsdagen fick han nycklarna till kyrkan och blev sakristian. Varje morgon öppnade han och ministrerade sedan i mässan, Och efter skolan gick han tillbaka till kyrkan för att se efter den tills det var dags att läsa. Killen med nycklarna drog förstas till sig en speciell kompiskrets. Varenda en i Rayans killgäng ville antingen till seminariet eller i kloster.

Efter-middagarna ägnades åt diskussioner om vilket av de två kallen som stod högst - till ordensliv eller stifts-präst. Rayan ställde sig utanför. Han ville ingetdera. Han ville gifta sig och bilda familj.

Dessa planer höll emellertid inte särskilt länge. 1994 blev Hanna Markho biskop i Erbil och denne väckte längtan till prästämbetet i Rayan.

Så snart han gått ut gymnasiet trädde han in i seminariet. Rayans bror fick ärva uppdraget som sakristan, och ansvaret för kyrknycklarna.

Dop i Annedalskyrkan

Seminarist i Bagdad och Rom

Rayan hade växt upp i Erbil i det irakiska Kurdistan. I den kristna stadsdelen Ankawa, bodde c:a 20 000 kristna. Nu reste Rayan till Bagdad, där det fanns 200 000 kristna! Och där, på seminariet, fann han skatten som i Matteusevangeliet ligger nedgrävd i åkern: *"Himmelriket är som en skatt som ligger gömd i en åker. En man hittar den och gömmer den igen, och i sin glädje går han och säljer allt han äger och köper åker"*.

Rayan gjorde bra ifrån sig vid seminariet och blev utvald att åka till Rom och studera vid

Urbaniana. Om miljöbytet från Erbil till Bagdad hade känts stort så var detta ännu större. ett mycket större! Vid Urbaniana studerade seminarister från 21 länder! Han hade fått förmånen att studera omgiven av den katolska kyrkans hela mångfald och så nära katolicismens hjärta. För den unge Rayan var detta verkligen att finna himmelriket på jorden.

Fader Rayan med hemstiftets seminarister ...

I maj 2004 diakonvigdes han i Rom och i juli prästvigdes han i Erbil. Sedan följde en månads semester. Fader Rayan reste till Assisi. Den 2 augusti, då man firar Porziuncola-kapellet och

den avlat som kopplats dit, var fader Rayan på plats och såg alla pilgrimer. Han hade aldrig sett något liknande och det gjorde ett stort intryck. Kanske var det omvälvande besöket i Assisi profetiskt?

Pyttekyrkan

Porziuncola var ju en av de kyrkor som den helige Franciskus byggde upp för hand. Och är det något fader Rayan fått göra så är det att bygga kyrka - ibland även för hand!

Dagen därpå, den 3 augusti, åkte den nybakade prästen till Göteborg för att tillbringa resten av sommaren som vikarierande missionspräst för kaldeerna här. Han bodde i ett av vår församlings studentrum och lärde känna såväl

staden som kaldeiska missionen. Då hade han förstås ingen aning om att han en dag skulle komma att bo här. När hösten kom reste han tillbaka till Rom för att bli färdig med studierna. Och när han 2006 var klar med sin examen åkte han hem till Ankawa och de sina.

Han blev kyrkoherde i en församling och levde ett normalt kyrkoherdeliv i nästan ett helt år. Men när hans vän fader Raghed Ganni mördades av islamister ställdes fader Rayans liv på ända.

Skytteltrafik mellan studier i Rom och flyktingmottagning i Erbil

Hans svar på det förfärliga dådet var att dra igång ett sjukvårdscentrum finansierat av Caritas och Röda Korset. Projektet växte med rekordfart. Snart hade man 20 anställda läkare och ännu fler sjuksköterskor. 1500 personer vårdades varje

månad. För att hedra sin döde vän kallade fader Rayan centret för Fader Gannis mission. Också hans församling blomstrade. Hit kom många internationella besökare. 2009, till exempel, hälsade

en viss biskop Anders Arborelius från Sverige på. Samtidigt drev han sin församling, och även den blomstrade. Det kom ofta internationella besökare dit. 2009, till exempel, fick man besök av en viss biskop Anders Arborelius från Sverige.

2011 fick fader Rayan möjlighet att åka till Rom och doktorera. Han gladdes över detta men kände samtidigt sorg över att behöva lämna missionen. Sjukvårdscentret stängde efter att han

åkt. I Rom hamnade han på maronitiska seminariet. Maroniternas tillhör en annan rit, men fader Rayan kallar dem för "våra närmsta bröder i Kristus".

När Isis gick in i Irak 2014 var fader Rayan hemma i Ankawa på semester. Med tanke på hans erfarenhet från sjukvårdscentret bad biskopen honom att ta hand om flyktingmottagandet i Erbil. Doktorsavhandlingen fick vänta! De kristna som flydde sina hembyar på Nineve-slätten, flydde till Erbil och under sex månader arbetade fader Rayan med att organisera läger för dem. Han

återvände till Rom under våren 2015 och skyndade sig att bli färdig med sin avhandling. Väl tillbaka i Erbil var det med föresatsen att stanna där och "tjäna sitt folk i all evighet".

Fader Rayan med en bönegrupp hemma i Erbil. Att samla barn till daglig vesper har han gjort under hela sin prästerliga gärning. "Those crazy people are my favourites!" säger han om barnen.

Mässa under bar himmel i Erbil, Irak

Till sin förvåning blev han av sin biskop tilldelad en församlingskyrka som ännu inte fanns! Det som fanns var en tomt och några betongfundament, men inget mer. Fader Rayan startade en ny församling med allt vad det

innebär av mässor och katekesundervisning och hembesök samtidigt som kyrkan byggdes. I flera månader firade församlingen alla sina mässor under bar himmel. Den församlingsverksamhet som verkar ligga fader Rayan allra varmast om hjärtat är bönegrupper för barn. I Petrus och Paulus församling i Erbil samlade han barnen till daglig vesperläsning, precis som han själv bett med församlingsprästen som barn.

Missionen i Göteborg

Men ett prästliv är präglad av lydnad och ibland förvånande uppbrott. 2018 blev han kallad att resa som missionär till Sverige. Han trodde först han skulle till Södertälje, eller kanske Eskilstuna, där nästan alla svenska kaldeer från Erbil bor. Men när utnämningen kom stod det "Göteborg" på pappret. Det var ett märkvärdigt sammanträffande att han skulle hamna precis i den stad där han vikarierat

under ett par sommarmånader som ung präst.

Han kände sig trygg i att redan känna till staden och kaldeerna här, men när han kom fann han

missionen vara "huller om buller". Som den kyrkobyggare han alltid varit organiserade han om alltsammans från grunden. Under sin första tid som rektor för missionen besökte Fader Ryan 150 familjer och tillsammans med stiftet letade han efter en plats där kaldeerna kunde samlas till mässa. Tidigare hade de växlat kyrkolokal mellan Kristus Konungen och Sankt Paulus av Korset, men

Utsikt från predikstolen en söndag i Annedalskyrkan

sedan goda kontakter med Annedals församling etablerats blev det bestämt att kaldeerna skulle få fira mässa varje söndag klockan 11:00 i Annedalskyrkan vid Linnéplatsen - och dessutom har de tillgång till lokalerna varje fredagskväll för mässa, korsvägsandakt, ungdomsgrupper, bibelstudier etc.

Text: Birgitta Gelotte

Foto: Fader Rayans Attos privata bilder

Den kaldeiska riten

När fader Rayan ska förklara vad den kaldeiska riten egentligen är för något, förklarar han såhär: En rit är en inomkyrklig tradition som visar sig i hur det liturgiska livet artar sig, hur den kyrkliga kalendern är sammansatt etc. Genom Kyrkans långa och vindlande historia har olika traditioner fått olika prägel, för att bevara denna mångfald definieras och skyddas traditionerna som riter.

Den kaldeiska ritens stammar från de äldsta mesopotamiska kristna församlingarna. Fader Rayan berättar att man i det liturgiska livet kan man se tydliga spår av judeo-kristet gudstjänstliv och att det finns mycket som minner om synagogsbruk.

Även om det finns kaldeer i alla länder i mellanöstern är Irak deras huvudsakliga hemvist. Enligt den Heliga Stolen finns det 640,828 kaldeiska katoliker i världen. Bara knappa hälften bor kvar i ursprungsområdet, numera bor majoriteten i diasporan.

På grund av tvister vid kyrkomötet i Kalcedon på 400-talet, förstärkte av politiska skeenden mellan persiska och romerska riket, separerade kaldeerna från Kyrkan i väst. De första initiativen till återförening med Rom togs på 1500-talet, men det dröjde till 1800-talet innan Kaldéerna återigen var i union med den Katolska Kyrkan.

• PASSIONSKONSERT •

2 april • Kristus Konungens Kyrka • 19:00

Kristus Konungens
Vokalensemble

Samuel Eriksson och
Arno Humal, dirigenter

- 4 passionsmotetter av Francis Poulenc • Miserere och Fiat mihi av James MacMillan •
- Psaltarpsalmer av Cyrillus Kreek • Christus lactus est och Vexilla Regis av Anton Bruckner •

En liten flyttbar kammarorgel

- högst upp på organistens önskelista

I år fyller vår fantastiska läktarorgel 10 år här i Kristus Konungen. Egentligen är den mycket äldre, den byggdes 1907 i nuvarande Cadogan Hall nära Sloane Square i London. Nu har jag en vision om en ny orgel! Den engelska orgeln på läktaren hoppas jag står kvar och används lika mycket om hundra år, men min vision handlar om en liten, trestämmig s.k. kammarorgel.

Hur skall detta instrument användas? Den skulle på många sätt berika liturgin! Låt mig försöka beskriva hur. En av en sådan orgels största förtjänster är att den är flyttbar. Man kan placera den på en för tillfället optimal plats. På läktaren kan den användas så att körledaren är vänd mot kören och både kan ackompanjera och leda sången. Det är mycket vackert att använda en sådan orgel i renässansrepertoaren.

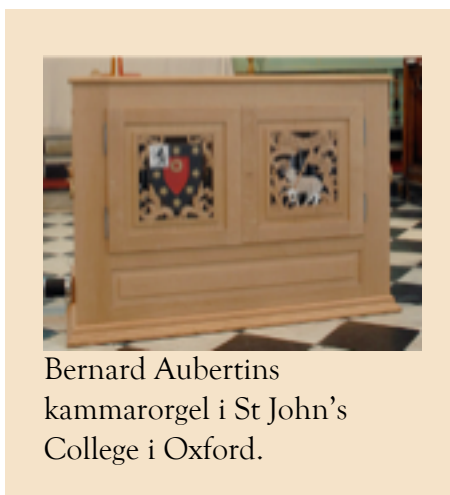
Vid konserter skulle man använda den nedanför korttrappan som ett s.k. continuoinstrument tillsammans med en stråkensemble. Instrumentet har möjligheten att spela i "normal tonhöjd" eller med ett enkelt handgrepp i "lågstämd" ton, så som man ofta vill framföra barockmusik.

Den traditionella latinska mässan är numera sjungen inte bara på lördag kväll utan även söndagar varannan vecka. Det var egentligen i detta sammanhang som min tanke väcktes, för här skulle en kammarorgel fylla en väldigt fin funktion. Det finns inte någon bättre plats i kyrkan att sjunga i än i koret. Kyrkan är byggd så. (Kor och kör är samma ord). En sådan här orgel, som är bara en dryg halvmeter djup skulle då kunna placeras framför sångarna till vänster snett om ambonen. Då kan organisten både sjunga och spela därifrån. Har man lyxen att samtidigt ha ytterligare en organist på läktaren så spelas församlingens partier därifrån och körens partier från koret. Har man inte organist på läktaren så går det utmärkt att stödja församlingens sång

från kororgeln. Möjligheten finns då också att spela små orgelsatser alternatim med kören eller församlingen - precis som man gjorde så vackert i t.ex. Frankrike från 1500-talet och framåt.

Genom ett generöst bidrag för några år sedan finns nu något av en grundplåt till ett anskaffande av ett sådant instrument. Kanske finns det församlingsbor som skulle vilja bidra till att det så småningom kan bli verklighet med en sådan, både klangskön och mycket vackra orgel, här i Kristus Konungen. Varmt välkommen att ta kontakt med undertecknad för att höra mer om planerna och alldeles särskilt välkommen att höra av dig om du vill bidra ekonomiskt!

Bernard Aubertins kammarorgel i St John's College i Oxford.

Samuel Eriksson, organist

S:ta Maria Magdalena med mycket kärlek - den första aposteln

Evangelierna berättar förhållandevis lite om henne. Traditionen desto mer. Dock utan alltför påtaglig eller påträngande samstämmighet. Det existerar minst tre olika, för att inte säga motsägelsefulla, berättelser om vad som i ett vidare perspektiv hände henne efter Jesu död och uppståndelse. Var hennes relikers finns är alltjämt en öppen och omtvistad fråga. Men S:ta Maria Magdalena är ändå ett av våra mest älskade helgon – och hon är den som gråtande vid graven av Jesus själv får uppdraget att gå och förkunna för lärjungarna det stora som hänt.

Detta är hennes allra största stund. Stunden och Uppdraget, som fått Östkyrkan att kalla henne "isapostolos", det vill säga just apostel eller ett ord motsvarande och jämbördigt med apostel. Maria Magdalena var kvinnan som egentligen allra först av alla fick förkunna evangeliets verkliga kärna: Herren är uppstånden! Hennes bakgrund är förvisso brokigt omtvistad. Men som det påpekas i en studie från Navarras Universitet, på svenska publicerad av Opus Dei, så ligger hennes storhet inte i att hon var oklanderlig, utan i hennes kärlek.

I Jesu närhet

I de fyra kanoniska evangelierna omnämns hon inalles tolv gånger. Maria var en kvinna från en liten fiskarby med det hebreiska namnet Migdal, vilket på arameiska blev Magdala Nunaya eller Migdal Nunnaya eller bara Nunayah – "Fisktornet", kort och gott.

Byn vars namn fogats till henne eget var belägen på västra stranden av Galileiska sjön, 4,8 kilometer norr om Tiberias. Av evangelierna kan i utläsa, att hon var en kvinna som följde Jesus och tjänade honom sedan

Maria Magdalena med oljekruset. Bilden finns i Monacos katedral.

han först drivit ut "sju demoner" ur henne. Uttrycket är liktydigt med "alla demonerna" men huruvida det syftar på besatthet eller psykisk alternativt fysisk ohälsa går inte att avgöra. Maria kom emellertid att tillhöra en grupp av Jesus botade kvinnor, som ständigt fanns i hans närhet. I inledningen av åttonde kapitlet i Lukasevangeliet står det:

"Därefter vandrade han från stad till stad och från by till by och förkunnade budskapet om Guds rike. Med honom följde de tolv och några kvinnor som hade blivit botade från onda andar och från sjukdomar: Maria, hon från Magdala, som sju demoner hade farit ut ur, Johanna, hustru till

Herodes förvaltare Kusas, Susanna och många andra, som alla hjälpte dem med sina tillgångar.”

Maria hade blivit botad och befriad av Jesus. Hon vandrade med honom. Hon gick med honom på hans sista vandring från Galiléen till Jerusalem. Hon står vid korsets fot tillsammans med hans mor. När Jesus ger upp andan står hon tillsammans med de andra kvinnorna en bit längre bort och ser på. Hon upplever mörkret som faller fast det är mitt på dagen och hur jorden skakar. Hon sitter vid graven där Josef från Arimataia lägger den döde Jesus.

Tidigt om morgonen dagen efter sabbaten, medan det ännu är mörkt, kommer hon tillsammans med Jakobs mor Maria och Salome för att smörja kroppen med väldoftande kryddor man köpt. Men graven är tom. En ängel berättar att den som blev korsfäst och begravnen har uppstått. Och sedan är det Jesus själv som visar sig för henne och ger henne uppdraget att berätta för de andra. Allt detta ser och upplever Maria Magdalena. Och så långt är de flesta överens.

Mycket höljt i dunkel

Sedan, under århundradenas gång, blir det mer komplicerat. Bilden av Maria Magdalena blir differentierad och allt annat än enhetlig. Är hon i själva verket tre personer? Är hon en – eller flera?

Den romerska kyrkan menar under 400- och 500-talen att Maria Magdalena även är identisk med synderskan, som i farisén Simons hus tvättar Mästarens fötter med sina tårar. Och vissa kyrkofäder gör gällande att hon är den Maria som i Betania smörjer Jesus fötter med

dyrbar nardusolja och torkar dem med sitt hår. Under St Gregorius den stores tid vinner denna uppfattning terräng och man tänker sig att båda berättelserna i själva verket handlar om Maria Magdalena. I det medeltida västerlandet är hon både Maria i Betania och synderskan i farisén Simons hus. Konsten förstärker

Maria Magdalena vid korsets fot. Detalj från Pietro Peruginos "Kristi korsfästelse".

den bilden och tanken att Jesus valt en prostituerad att vandra med honom här på jorden är förstås lockande för många. Men Östkyrkan håller fast vid att det handlar om tre olika personer. Och det är mycket möjligt att det faktiskt är så.

Fast det blir inte lättare för den sakens skull. Vad som hände med Maria Magdalena efter Jesu död och uppståndelse är fortfarande höljt i dunkel. Åtminstone råder det delade meningar om saken.

En tradition gör gällande att hon flydde från Jerusalem och gav sig av över Medelhavet ända bort till Provence, där hon efter den mirakulösa båtresa steg

iland för att förkunna Ordet och sprida evangeliet om Guds son. En grotta i Saint-Baume 30 kilometer söder om Saint-Maximin-la-Sainte-Baume blev hennes hem. Här ska hon ha bott som eremit i hela 30 år medan hon spred evangeliet i Provence. Och den naturliga grottan finns förvisso kvar och har spelat en central roll i sammanhanget i många århundraden. Från 400-talet värdades platsen av munkar från klostret Saint-Victor i Marseille och så långt var allt gott och väl, men problem väntade tålmodigt längre fram på vägen.

En egensinnig abbot vid namn Geoffroi från benediktinklostret i Cluny introducerade nämligen en historia om att Maria Magdalenas relik fanns

bevarade i klosterkyrkan i Vézelay, som är en ort i nuvarande regionen Bourgogne-Franche-Comté uppe i Frankrikes nordöstra hörn.

Kyrkor i luven på varandra

Jovisst, sades det, hon hade förvisso verkat i Provence och även blivit begravnen där. Men sedan hade kvarlevorna någon gång på 700-talet eller möjligen 800-talet grävts upp och flyttats för att förekomma saracenska sjörövare och plundrare. Och nu fanns de alltså i Vézelay, vars kyrka våren 1050 övergick från att vara helgad åt Jungfru Maria till att helgas åt Maria Magdalena.

Påven Stefan IX bekräftade det hela genom att 1058 göra henne till klostrets beskyddare, en stor romansk kyrka byggdes på platsen, pilgrimerna strömmade till och lilla Vézelay blev ett slags andligt centra för hela västra Europa samt en betydelsefull ort också realpolitiskt.

Det var här Bernhard av Clairvaux utropade det andra korståget 1146 och här bannlyste Thomas Becket 1166 den engelske kungen Henrik II, som förresten fyra år senare hämnades genom att skicka fyra av sina edsvurna män, Reginald Fitzurse, William de Tracy, Hugh de Morville och Richard le Breton, till Canterburykatedralen för att mörda den sedermera helgonförklarade ärkebiskopen. Men relikerna efter Maria Magdalena hade munkarna i

Maria Magdalenas eremitgrotta? En tradition säger det. Platsen finns i Sainte-Baume i Provence.

Maria Magdalena-basilikan i Vézelay, där helgonets relikers kanske hamnade?

Vézelay aldrig förmått visa upp. Och det föranledde naturligtvis Provence att anlägga mote

För all del hade man i norr gjort vissa valhänta försök att stärka autenticiteten och ge den fysisk form. I gryningen den 5 oktober 1265 påträffades liksom av en ren händelse Maria Magdalenas relik i kyrkan och två år senare hölls en högtidlig procession för att fira den lyckliga tilldragelsen. Men inte alla lät sig övertygas. Och 1279 lät munkarna och prästerskapet i Saint-Maximin-kyrkan öppna den grav i kryptan man menade var Maria Magdalenas – och fann mycket riktigt de

jordiska kvarlevorna i densamma.

Så det kan hampa sig. Nåväl, munkarna i Saint-Maximin kunde glädja sig över att få såväl den andliga som den världsliga överheten på sin sida. Furste Karl, som stigit i de adliga graderna och blivit både greve av Provence och kung i Neapel, gav 1295 dominikanerna uppdraget att värna och vårda såväl graven som grottan

och samma år slog påven Bonifatius VIII fast att relikerna i grottan verkligen var Maria Magdalenas. De var äkta. Det var ingenting att diskutera. Vilket fick till följd att pilgrimerna strömmade till och kulten växte. 1340 kom Heliga Birgitta och hennes make på besök. Saint-Maximin hade starkt stöd. En stenlagd väg anlades upp till grottan och ett kloster med

pilgrimshärbärge byggdes på en avsats intill. Dominikanerbröderna skötte om kultplatsen med exemplarisk noggrannhet. Men munkarna i Vézelay

stod på sig och vägrade ge upp. Deras relikier var minsann äkta. Det var Saint-Maximin som bluffade – och så fortsatte trätandet genom seklerna.

Båda sidor fel?

I Vézelay hade man oturen att få sin kyrka plundrad både av hugenotterna 1567 och under franska revolutionen tvåhundra år senare. Men kulten har överlevt ändå. Varje år firas högtidligen den 19 mars – Maria Magdalenas egentliga festdag är den 22 juli – överbringandet av relikerna från Provence i söder till Bourgogne i norr. Medan man i Saint-Maximin gör gällande att detta aldrig inträffat utan att Maria Magdalena relikier alltjämt vilar i den grav av porfyr de placerades i på 1600-talet och då i närvaro av kung Ludvig XIV.

Kanhända har båda sidor fel. För långt innan trätan uppstod fanns i de östra Medelhavsområdena en tradition och åtminstone från 500-talet en kult som gjorde gällande att det var i Efesos Maria Magdalena lämnat jordelivet och att det var här hon blivit begravet. Relikerna värdades med vördnad och omsorg. Bysantinske kejsaren Leo VI, "Leo den vise" kallad, lät i början av 900-talet flytta dem till Konstantinopel, där de råkade illa ut i samband med den förödande fjärde korståget 1204. Vissa delar fördes till de östra delarna av nuvarande Tyskland, där de på initiativ av den driftige biskopen Konrad von Krosigk hamnade

i Halberstadt. Andra ska ha dykt upp i Rom. Idag vet – sannolikt – ingen var de befinner sig, men traditionen eller kanske snarare traditionerna lever vidare och flera

kommer till under resans gång. Exempelvis berättar en sådan legend att Maria Magdalena varken reste till Efesos eller Frankrike utan i stället begav sig raka vägen till Rom för att inför kejsaren Tiberius redogöra för vad som tilldragit sig i Jerusalem och därmed se till att ansvar utkrävdes både av Pilatus och översteprästen Kajafas. Det låter kanske inte så vidare troligt. Men en kyrka fick hon i varje fall uppkallad efter sig, Santa Maria Maddalena, uppförd i slutet av 1600-talet, helgad åt heliga Maria från Magdala och Kamillianeordens moderkyrka belägen vid Piazza della Maddallena

och tillhörande romerska församlingen Santa Maria in Aquiro i Den eviga staden. Precis som hon fått många andra kyrkor uppkallade efter och helgade åt sig över hela världen och även här i Göteborg med vår grannförsamling och dito kyrka S:ta Maria Magdalena ute på Hisingen. För Maria Magdalena med den stora kärleken är ett mycket älskat helgon. Var nu än i världen hennes relikier befinner sig.

Text: Lars Brander

Maria Magdalena närvarande vid Jungfru Marie insomnande. Caravaggio.

Maria Magdalena som eremit i Provence. David Teniers d.y.

Suats goda vår- och sommarmat - lätt och fräscht

Efter jul och påsk kommer vår och sommar med sol och värme.

Förhoppningsvis. Då äter vi lite lättare och fräschare, mycket grönt och kanhända åker grillen fram ibland. Inte bara för köttet utan minst lika gärna för fisk och grönsaker. Suat Akyol, husmor på St Elisabets Katolska Folkhögskola, tipsar om vad som kan passa på den läckra vår- och sommarbuffén.

Studentexamen och skolavslutning. Midsommar. En släkt- och familjeträff. Det finns åtskilliga tillfällen under vår och sommar då det kan lämpa sig att duka upp en buffé. Gärna något lätt och fräscht och sunt. Självfallet dricker vi gärna vin eller bubbel till maten. Men överraskande nog intar inte vinet en lika central plats i det syrianska köket.

- Det dricker man någon gång ibland, säger Suat. Och vi har ju vingårdar. Men ofta torkas druvorna i stället och blir till russin, som vi har i maten. Och vill vi svalka oss dricker vi "daugé".

Vilket är en kall yoghurtdryck bestående av 3 dl hemlagad yoghurt, 8 dl kallt vatten och 1 tsk salt. Blanda väl, tillsätt några isbitar och sedan är det bara att servera.

- Svalkande är även vete- och yoghurtsoppa, som man alltid har i kylan på sommaren, säger Suat. Men det är klart att vi har vin också. Och vindruvor, som de är. Den 15 augusti är en Mariahögtid, Jungfru Marias Upptagning i Himmelen. Då är vindruvorna mogna och då bjuder man på druvor och bröd i kyrkan.

- På sommaren har vi lättare mat, fortsätter husmor. De tunga rätterna är vanligare på vintern. Men när det är varmt vill vi äta lätt och fräscht. Vi grillar mycket, men inte bara kött utan även grönsaker som turkiska paprikor,

Suat Akyol är till vardags kock på St:a Elisabets folkhögskola

auberginer, squash och champinjoner. Vi äter vinbladsdolmar. Och vi har köttfärspizzor, som vi lägger sallad och tzatziki på och rullar ihop.

Massvis med godsaker, med andra ord. Här nedan får ni några recept att pröva. Annat som Suat tycker kan passa på buffébordet är, förutom det redan nämnda, t ex bondsallad och olika slags röror. Håll till godo. Och trevlig sommar – när den tiden kommer. text: Lars Brander

Börek ham gueto Ostrullar

- 200 g fetaost
- 50 g hushållsost
- 1 ägg
- 300 g filodeg
- Olja till fritering

Gör så här: Smula ner fetaost i en bunke. Riv hushållsosten i densamma. Tillsätt ett ägg och blanda allt till en någorlunda jämn smet. Skär filodegen i rutor, 10 x 15 cm stora. Lägg 1 msk ostblandning högst upp på varje ruta, vik in kanterna och rulla till avlånga rullar. Friterar rullarna i olja värmd till 180 grader. Ta upp dem när de fått en gyllenbrun färg – och servera.

Labaniye

Vete- och yoghurtsoppa

21 liter naturell yoghurt

1 ägg

1 tsk salt

2 dl hela vetekärnor

1 liter vatten

Gör så här: Lägg vetekärnorna i blöt och låt stå över natten.

Vispa ihop yoghurt, ägg och salt i en kastrull. Tillsätt vatten. Värm upp under omröring. Lägg i de avrunna vetekärnorna. Låt koka i ca 40 minuter under omröring då och då tills blandningen tjocknat.

Ställ kastrullen i kallt vattenbad tills soppan svalnat. Den blir ett utmärkt svalkande mellanmål och ska förstås förvaras i kylan.

Vill man kan man tillsätta lite hackad gurka.

Börek di eima

Små köttfärspiroger

Degen:

25 g jäst

3 dl vatten

2 msk olja

2 tsk salt

8 dl vetemjöl

Fyllningen:

400 g nötfärs

4 lökar

2 msk färsk bladpersilja

2 msk paprikapuré

1 msk salt

1 tsk kryddpeppar

1 msk rödpeppar

Ägg

Paprika

Gör så här: Håll oljan i vattnet och blanda i jäst och salt. I med vetemjölet, rör ihop och knåda till en fin deg. Jäs den under bakduk i en halvtimme.

Passa på att ställa ugnen på 200 grader.

Strimla bladpersiljan och finhacka lökarna. Stek nötfärsen och tillsätt lök, persilja och övriga ingredienser. Rör runt och låt svalna.

Kavla ut degen på ett väl mjölat bakkbord. Degen ska bli ca 3 mm tjock. Skär ut små kvadrater. Lägg en msk fyllning på varje, vik in kanterna och garnera med en skiva paprika. Pensla med ägg och grädda i nedre delen av ugnen i ca 10 minuter.

Är festen en senare dag går det fint att frysa in pirogerna, tina och värma upp.

En alternativ fyllning kan göras på 400 g bladspenat, 1 lök, 1 msk alt, 1 tsk svartpeppar, 1 msk sumak och en halv citron. Löken finhackas och steks, den likaså finhackade spenaten tillsätts under ytterligare stekning och kryddorna hälls i och blandas runt.

Vill man ha spenatpirogerna krispigare går det utmärkt att knyta ihop kanterna mer omsorgsfullt och fritera dem i stället för att grädda i ugnen.

Falafel

Kikärtsplättar

500 g torkade kikärter

3 vitlöksklyftor

1 tsk helkoriander – kizbarto

2 dl vatten

1 tsk salt

3 tsk kummin

1,5 tsk svartpeppar

Olja till fritering

Gör så här: Lägg kikärtorna i blöt och låt dem ligga över natten.

Håll ifrån vattnet och mixa ärtorna till en deg. Tillsätt den malda koriandern och pressa i vitlöksklyftorna. Tillsätt vatten och övriga ingredienser och knåda ihop till en deg. Forma små runda plättor, ca 4 cm i diameter och 2 cm tjocka.

Värm oljan till 180 grader. Fritera tills plättarna fått en fin ljusbrun färgton. Servera med t ex hummus, sallad, tomat, gurka och lök.

GUDSTJÄNSTER

PÅSK

2020

KRISTUS KONUNGEN

TORSDAG 9 APRIL
SKÄRTORSDAGEN

16:30 Mässa - latin
19:00 Mässa
22:00 Kyrkan stänger

FREDAG 10 APRIL
LÅNGFREDAGEN

09:00 Läsningsgudstjänst & laudes
11:00 Korsvägsandakt för barn
12:00 Gudstjänst - latin
15:00 Korsets liturgi
17:30 Gudstjänst, maronitisk
19:00 Gudstjänst, polska

LÖRDAG 11 APRIL
PÅSKAFTON

08:00 Läsningsgudstjänst
och Laudes
09:00 Gudstjänst - latin
12:00 & 15:00
Matvälsignelse - polska
13:00 Matvälsignelse - slovenska
16:00 Matvälsignelse - kroatiska
18:30 Påskvaka - spanska,
i Övre salen
21:00 Påskvaka

SÖNDAG 12 APRIL
PÅSKDAGEN

09:15 Mässa - latin (1962)
11:00 Högmässa
13:00 Mässa - polska
14:30 Maronitisk mässa
16:00 Mässa - kroatiska
18:00 Mässa
19:00 Mässa - engelska

MÅNDAG 13 APRIL
ANNANDAG PÅSK

11:00 Mässa - latin (1962)
13:00 Mässa - polska
16:00 Mässa - slovenska
18:00 Mässa

ANNEDALSKYRKAN

SKÄRTORSDAGEN

18:00 Mässa - kaldeisk

LÅNGFREDAGEN

18:00 Korsets liturgi - kaldeisk

PÅSKAFTON

18:00 Påskvaka - kaldeisk

PÅSKDAGEN

11:30 Högmässa - kaldeisk

JOHANNESGÅRDEN

SKÄRTORSDAGEN

19:00 Mässa

LÅNGFREDAGEN

15:00 Korsets liturgi

PÅSKAFTON

21:00 Påskvaka

PÅSKDAGEN

10:00 Mässa

ANNANDAG PÅSK

10:00 Mässa

S:T JOSEFS KAPELL

SKÄRTORSDAGEN

18:00 Mässa - spanska

LÅNGFREDAGEN

14:00 Korsets liturgi - spanska

22:00 Påskvaka - spanska

PÅSKDAGEN

10:30 Mässa - spanska

17:00 Mässa - italienska

ANNANDAG PÅSK

10:30 Mässa - spanska

Mer, och uppdaterad, information: www.kristuskonungen.se

ORDINARIE GUDSTJÄNSTER

Mässtider:	måndag - fredag 07:00 (latin, 1962), 08:00, 11:30, 18:00 lördag 08:00, 11:30, 18:00 (latin, 1962) söndag 09:30, 11:00, 18:00 19:00 (engelska) 2:a och 4:e söndag 14:30 (latin, 1962) 1:a, 3:e, 5:e söndag 07:30 (latin 1962)
Rosenkrans:	lördag 11:00, i kapellet
Biktider:	fredag och lördag 17:00-17:45

Maronitisk rit	1:a, 3:e, 5:e söndag kl. 14:30
Filippinska	Övre Salen 2:a lördag kl. 16:00
Kaldeisk rit	Annedalskyrkan söndag 11:00
Italienska	S:t Josefs kapell 2:a, 4:e söndag kl. 16:00
Kroatiska	1:a lördag 10:00, övriga lördagar 09:00, 2:a, 4:e, 5:e söndag kl. 16:00
Polska	första fredag kl.19:00, lördag kl. 19:30, söndag kl. 13:00
Slovenska	3:e söndag kl. 16:00
Spanska	lördag kl. 16:30
Syro-Malabarisk rit	1:a lördag 15:00
Ungerska	1:a söndag kl. 16:00
Teckenspråk	1:a lördag kl. 12:00

Johannesgården:	söndag 10:00
johannesgarden.net	måndag 09:00 onsdag 17:30 torsdag 17:00